

Karl Kaucki

ERONOMSKO
UČENJE
KARLA
MARXSA

NASLOV ORIGINALA

KARL MARX'
ÖKONOMISCHE LEHREN

Gemeinverständlich dargestellt und erläutert
von

KARL KAUTSKY

Zwanzigste Auflage
Stuttgart
1921

Preveo sa nemačkog
D-r RADIVOJ UVALIĆ

Karl Kaucki

EKONOMSKO UČENJE KARLA MARKSA

Popularno prikazano
i objašnjeno

RAD
BEOGRAD
1953

PREDGOVOR PREVODIOCA

Potrebu objavljivanja ovog novog prevoda Kauckovog dela „*Ekonomsko učenje Karla Marksa*” treba tražiti u velikom i svestranom interesovanju koje kod nas postoji za izučavanje političke ekonomije. Ova knjiga je namenjena pre svega onima koji bi hteli da upoznaju osnovne principe marksističke političke ekonomije a nisu u mogućnosti da proučavaju Marksov „*Kapital*”. Kauckova popularizacija „*Kapitala*” isto će tako korisno poslužiti kao opšti uvod za kasnije čitanje originalnih dela Marksa i Engelsa svima onima koji tek pristupaju upoznavanju ekonomske nauke.

Da se ovaj prevod danas kod nas ponovo objavljuje posle šest i po decenija otkako je izašlo prvo izdanje Kauckovog dela, objašnjava se činjenicom da je ova knjiga sve do danas ostala najbolja popularizacija Marksovog ekonomskog učenja, bez obzira na mnoge pokušaje koji su u tom pravcu vršeni u raznim zemljama. Ovu knjigu ocenio je Engels u pismu Danielsonu od 5 januara 1888 god. sledećim rečima: „Kauckovo delo „*Ekonomsko učenje Karla Marksa*” predstavlja posebno prenošenje, ili tačnije vrlo dobro samostalno izlaganje tih teorija (Marksovih, pr. prev.) iako ne uvek u potpunosti verno.”

Osnovna Kauckova zasluga leži u tome što je on shvatio da se popularizacija jednog dela ne sastoji prvenstveno u njegovom skraćivanju, već u samostalnoj preradi na način koji dozvoljava da osnovne koncepcije postanu razumljive mnogo širem krugu čitalaca nego što je to moguće čitanjem originala. Kaucki je u tome postigao neosporan uspeh.

Pa ipak ovo delo ima svojih slabosti na koje treba odmah ukazati. Osnovni njegov nedostatak je u tome što se ovom knjigom obuhvata samo onaj deo Marksovog učenja koji je sadržan u I knjizi „*Kapitala*”. Pokušaj koji je učinio Kaucki u kasnijim izdanjima da četvrtu glavu II dela dopuni objašnjenjem profita sasvim je nedovoljan da bi čitalac mogao shvatiti razne pojavne

i bez zadržavanja pretvaranja proizvodnje iz pojedinačne u društvenu proizvodnju, koje je kapital samo do polovine sproveo. Ali time počinje za čovečanstvo jedna nova epoha.

Umesto anarhične robne proizvodnje stupa planska svesna organizacija društvene proizvodnje; dolazi kraj vladavini proizvoda nad proizvođačima, čovek koji postaje u sve većoj meri gospodar prirodnih snaga, time postaje i gospodar društvenog razvitka. „Tek će tada ljudi sami i sa punom svešću da prave svoju istoriju”, kaže Engels, „tek tada će društveni uzroci koje ljudi budu stavljali u pokret imati kao posledicu pretežno i u sve većoj meri one učinke koje oni žele. To će biti skok čovečanstva iz carstva nužnosti u carstvo slobode”.

SADRŽAJ

	Strana
Predgovor prevodioca — — — — —	5
Predgovor prvom izdanju — — — — —	7
Predgovor četvrtom izdanju — — — — —	12
Predgovor osmom izdanju — — — — —	13

PRVI DEO

ROBA, NOVAC, KAPITAL

Glava prva: Roba — — — — —	17
1. Osobine robne proizvodnje — — — — —	17
2. Vrednost — — — — —	26
3. Prometna vrednost — — — — —	34
4. Robna razmena — — — — —	38
Glava druga: Novac — — — — —	42
1. Cena — — — — —	42
2. Prodaja i kupovina — — — — —	46
3. Opticaj novca — — — — —	48
4. Moneta. Papirni novac — — — — —	50
5. Ostale funkcije novca — — — — —	52
Glava treća: Pretvaranje novca u kapital — — — — —	57
1. Sta je kapital? — — — — —	57
2. Izvor viška vrednosti — — — — —	60
3. Radna snaga kao roba — — — — —	63

DRUGI DEO

VIŠAK VREDNOSTI

Glava prva: Proces proizvodnje — — — — —	71
Glava druga: Držanje kapitala prilikom stvaranja vrednosti	78
Glava treća: Stepen eksploatacije radne snage — — — — —	83
Glava četvrta: Višak vrednosti i profit — — — — —	88

	Strana
Glava peta: Radni dan — — — — —	104
Glava šesta: Višak vrednosti „sitnog majstora" i višak vrednosti kapitaliste — — — — —	115
Glava sedma: Relativni višak vrednosti — — — — —	119
Glava osma: Kooperacija — — — — —	123
Glava deveta: Podela rada i manufaktura — — — — —	130
1. Dvostruko poreklo manufakture. Njeni elementi: delimični radnik i njegov alat — — — — —	130
2. Dva osnovna oblika manufakture — — — — —	132
Glava deseta: Mašinerija i krupna industrija — — — — —	137
1. Razvitak mašine — — — — —	137
2. Prenošnje vrednosti mašinerije na proizvod — — — — —	143
3. Neposredna dejstva mašinske proizvodnje na radnika — — — — —	145
4. Mašina kao radnikova „vaspitačica" — — — — —	153
5. Mašina i tržište rada — — — — —	157
6. Mašina kao revolucionarni činilac — — — — —	162

TRECI DEO

NAJAMNINA I DOHODAK KAPITALA

Glava prva: Najamnina — — — — —	171
1. Menjanje visine cene radne snage i viška vrednosti — — — — —	171
2. Pretvaranje cene radne snage u najamninu — — — — —	175
3. Najamnina od vremena — — — — —	177
4. Najamnina od komada — — — — —	180
5. Nacionalna razlika najamnina — — — — —	182
Glava druga: Dohodak kapitala — — — — —	185
Glava treća: Prosta reprodukcija — — — — —	188
Glava četvrta: Pretvaranje viška vrednosti u kapital — — — — —	192
1. Kako višak vrednosti postaje kapital — — — — —	192
2. Kapitalistička uzdržljivost — — — — —	195
3. Radnikova uzdržljivost i druge okolnosti koje utiču na obim akumulacije — — — — —	197
Glava peta: Prenaseljenost — — — — —	200
1. „Gvozdeni zakon najamnine" — — — — —	200
2. Industrijska rezervna armija — — — — —	203
Glava šesta: Počeci kapitalističkog načina proizvodnje — — — — —	214
Glava sedma: Kraj kapitalističkog načina proizvodnje — — — — —	221